

AR PLAHIG DILEZET

O paouez sevel ema Annaig.... Eun deiz kaer eo hemañ eviti. Abaoe ar mintin eo bloaz warn-ugent ha frankizet eta euz peb gwardoniezh hiviziken.

Annaig a zo eur plahig bet dilezet gand he mamm azaleg he ganidigezh. Kemeret eo bet e karg gand ar houarnamant ha lakeet en unan euz an tiez-se hag a reseo ar vugale vihan dilezet. Deuet brasoh, edo bremañ en eun ti evid minorezed. An ti a zo renet gand seurezed euz urz Sant Visant a Baol e Pariz. Savet mad eo bet ha diorret euz ar henta. N'o-deus ket ar seurezed kollet o foan. Annaig a zo eur plah a-zoare. Kristenez vad, ha sikouret he-deus zoken ar seurezed da zond a-benn euz kamaradezed dezi, pennou kaletoh anezo. Ar vicher a berukennerez he-deus desket ha gounid mad a ra he buhez. Diêz e kav kuitaad Pariz a-raog beza kavet he mamm.

Amañ eo ema an dalh. Anaoud a ra heh istor, evel-just, peseurt degemer a zo bet greet dezi war an douar. Ar seurezed a oar piou eo he mamm, heh ano plah yaouank hag heh ano-dimezi hag e peleh eo ganet. Med petra eo deuet da veza ? E peleh ema o chom ? N'int ket deuet a-benn d'her gouzoud. Karoud a rafe Annaig anaoud he mamm, daoust d'an dihras m'eo bet en he heñver. He mamm eo, diganti he-deus bet ar brasa mad, ar vuhez. Ar gwad a red en he gwazied hag a sko en he halon, bez' ez eo gwad he mamm. A-raog kuitaad ti ar seurezed ha kemeret hent braz ar vuhez, e karfe anaoud he mamm, he zrugarekaad, pokad dezi, mond war he sikour marteze, ma vefe en dienez.

Eur wech all c'hoaz, Superiorezh an ti a skrivas da Aotrou Person ar barrez. Er bloavezh 1948 edod. Daou vloaz a-raog e oa bet greet dre ar Frañs a-bez eun enklask. Red e oa d'an oll renevezi o hartenn-pourvezia. Lod tud, war a gonted, o-devoa diou pe deir. An dud n'edont ket o chom er barrez ma oant ganet a ranke kas kelou da di-kêr o homun hinidig euz ar pezh e oant hag ar pezh e oant deuet da veza. Eur bern fichennou a oa evel-se e peb ti-kêr gand ar chomleh, ar vicher, ar stad, dimezet pe zizimezh, ha kement 'zo.

Kavoud a reas êz a-walh an Ao. Person ar pezh a glaske. Ar vamm a oa o chom e Sant Denez (Pariz), er ru-mañ-ru, en niverenn-mañ-niverenn.

Hag an Ao. Person a skrivas d'an Itron....

- « Bloaz warn-ugent a zo ho-peus bet eur verhig e Pariz. C'hoant braz he-deus da anaoud he mamm... »

Ne zaleas ket ar respont :

x

- « Da genta, n'eo ket mui ano va gwaz ar pezh a lavarit ; bremañ emañ gand eur gwaz all... Ha neuze ar pezh a gontit a zo gevier toud, n'on ket bet mamm gwech ebed... »

A-hend all, e oa o chom er barrez eur famill hag he-doa eur mab beleg, just a-walh e Sant Denez. Netra êsoh eged goulenn digand ar beleg mond da weled petra e oa ar vaouez-se. Aotrou Kure Sant Denez a yeas. Trist a-walh e oa ar bed ganti e peb doare.....

Hag an Aotrou Person a skrivas d'ar seurez n'e-noa ket kavet mamm ar plahig.

D'ar plahig avad e oa roet da anaoud adres he mamm, heb lavared muioh....

D'ar zadorn war-lerh, fichet a-zoare, e kemer Annaig ar metro evid mond da Zant Denez. Dre ma tostae e oa enkrezet, ankeniet... Petra a gavfe du-ze ? He mamm, n'helle beza nemed eur vaouez koant ha karantezuz. Daou-ugent vloaz n'oa ken, bleuñv ar yaouankiz a dlee skedi c'hoaz war he dremm... hag he daoulagad ? Tenna a reent, sur a-walh d'he re dezi heh-unan Annaig, daoulagad damhlaz, ganto blaz an douster hag eun elfenn a enkreze...

Eur harter micherourien, kalz anezo deuet euz rannvroioù all, evel euz a Vreiz ha zoken euz diavêz-bro... Netra nemed diouz o liou teñval pe deñvalloh 'oa êz her gouzoud... Nehet e oa ar plah.

Ar ru, striz ha louz, a gas d'eur porzig a sko warnañ eun nebeud tiez dirapar...

An niverenn ? Ya, houmañ eo... Tok ! Tok !

Eur vaouez a zeu da zigeri...Ya,hi eo sur a-walh... an oad, an doare... med...

- « Petra a glaskit ? », emezi da Annaig diwar an treuzou.

- « Plijet ganeoh », eme Annaig, « va fedi da vond tre en ho ti. »

An amezeien a astenne o gouzoug, c'hoant ganto gouzoud petra 'oa deuet da ober er harter eur seurt "fulenn".

- « Va digarezit, itron », eme Annaig, « eun dra amjestr am-eus da lavared deoh : Bremañ ez eus bloaz warn-ugent ho-peus bet eur verhig vihan e ospital ar Spered Santel. Ar verhig-se eo me va-unan. C'hoant braz am-boa da ober anaoudegez gand va mamm, da bokad dezi, joa am-eus ouzoh, n'hellit ket kredi ? »

Difronka a reas, he daoulagad beuzet en daelou o para war re he mamm.

Ar vaouez avad a oa chomet dizeblant, difiñv he bizaj...

x A-benn ar fin :

- « N'eo ket gwir kement-se », emezi, « n'em-eus ket bet a vugale. » Ha dicheg :

- « Piou a zo bet o konta seurt sorhennou deoh ? »

Annaig a gontas dezi petra a oa bet he buhez, en esper lakaad eun driviliadenn bennag da ziwan en he halon. Med ne oa netra d'ober. Ha koulskoude pa zell mad outi : ar memez pennad bleo sklêr ha fuillet ; ar memez daoulagad gand eun elfenn a enkreze...

Mond a reas kuit ha lezet e oe da vond kuit.....

Gwasket eo he halon... Fiziañs ebed ken eta da adkavoud he mamm. Perag chom pelloh e Pariz ? Aliez eo bet e bodadegoù "Bretoned Pariz". Beb sulvez

kenta ar miz e veze eno diduamant a-beb seurt : peziou c'hoari berr, kanaouennou, sonerez biniou, dañsou Breiz, hag ar blijadur d'en em gavoud asamblez yaouankizou Breiz.

Son ar plah vihan a zeue braoig gand Annaig da heul ar re all :

« Du-ze el lanneg vraz 'ma Yannig, va mignon,
Eur paotrig leun a nerz ha tener e galon.
Me 'm-eus tost da gand skoed ha Yannig e-neus daou
Pa deuiou gouel Mikael 'vo skrivet an embannou.
Prenet e vo eur vloh ha savet eun ti plouz
E-kichenn ar feunteun, en draoniennig didrouz. »

Anaoudegez he-doa greet gand eur paotr yaounak a Vreiz deuet buan a-walh da veza desevet mad ganti. Erwan a veze greet anezañ hag a ranke kuitaad Pariz hebdale, ezomm a oa anezañ goude maro e dad hag eur verh-kaer da heul da zikour ar vamm ne vefe ket aner. An daou yaouank a oa deuet da veza santimantet mad an eil evid egile.

E iliz-parrez Erwan e Breiz e oe greet an eured e-touez an amezeien koz. Goude an overenn-eured ez eas an daou bried yaouank d'ar vered war ar beziou.

Eun degemer c'hweg ha karantezuz a oe greet d'ar "barizianez", ken hegarad ma oa Annaig ! Bugale a vezo, ma plij gand Doue, hag ar joa o-dezo da gaoud en-dro d'o havell, eun tad hag eur vamm d'o hared.

« Eno, pell diouz ar bed hag oll d'he harantez;
PlahVihan Breiz-Izel a gano noz ha deiz. »